

A szerző kutatásai eredményeit alja képe
melyben a kivándorlt erdélyiek integrációs-
régi otthonukkal való érzelmi kapcsolatait
és egyéni helykereséseiket tárgyalja

325,2TX

cím **A MAGYARORSZÁGRA
ÁTTELEPÜLT ERDÉLYIEK
SZEREPKÉSZLETEI***

K: Szakács Anna Műfaj: tanulmány

A KIVÁNDORLÁS EGY ADOTT ORSZÁG (KÖZÖSSÉG) ELHAGYÁSÁT és egy másik elfogadását jelenti, vagyis megtervezett, célirányos, tudatos cselekedet. A menni akarókat minden szempontból a lehetséges jobb vonzza. Az új kelet-európai országok vándorlóit a gazdasági és politikai motivációk összefonódása és a nemzetiségi-etnikai diszkrimináció konfliktusai indítják útnak.

Romániában — ahonnan a migrációs szakemberek véleménye szerint az 1989 decemberi fordulat óta a kivándorlók száma meghaladta az egymilliót — különösen hatnak a lakosságra a térség migrációs motivációi. Már a totalitarista Romániából nagy tömegek választották a legális kivándorlást, főleg a német (szász és sváb) és a zsidó kisebbség soraiból. A nem hivatalos elvándorlásnak ezzel szemben a leglátványosabb részeleme 1987-től kezdődően az erdélyi magyaroknak egyre növekvő méreteken való átmenekülése Magyarországra, ami a trianoni határváltozás óta szinte folyamatosan tartó átköltözéseknek egy újabb hullámát indította el.

A hivatalos román adatoknak megfelelően, 1987-től egyre nőtt a magyarok legális elvándorlása is, amelynek „csúcs-éve” a marosvásárhelyi román-magyar összecsapások utánra datálódik. A *Romániai Statisztikai Évkönyv* (1993) adatai szerint: 1987-ben 3.845, 1988-ban 11.728, 1989-ben 10.099, 1990-ben 11.040, 1991-ben 7.494 és 1992-ben 3.523 magyar távozott legálisan az országból. Különbség mutatkozik a magyar nemzetiségű kivándorlók létszáma (47.729 fő) és azok száma között, akik Magyarországra vándoroltak ki (42.742 fő). Tehát közel 5.000 romániai magyar nyelviileg is idegen országba emigrált, vagyis a hazájukat legálisan elhagyó magyarok jó 10%-a.

Ezen öt esztendő alatt a legálisan áttelepedett romániai magyarok és a Magyarországon hivatalosan nyilvántartott bevándorlók közötti különbségek azt mutatják, hogy legkevesebb 15.000

* Jelen dolgozat egy nagyobb kutatás részterméke, melynek során 400 egyén személyes megkeresésével empirikus vizsgálatot végeztem (1993-94-ben). Az OTKA támogatásával készült kutatás az 1987 és 1992 ősze között Magyarországra kivándorolt erdélyiek integrációját, régi otthonukkal való érzelmi-gondolati-cselekvő kapcsolataikat és egyéni helykereséseiket tárgyalja.

fő az olyan romániai migráns, aki Magyarországon maradv, a hivatalos procedúrát megkerülve telepedett le az anyaországban. Ezen vándorlási mozgások évente a következő módon alakultak:

Év	Romániából legálisan kivándorolt	Magyarországon regisztrált romániai bevándorló
1987	1.262	1.275
1988	10.529	10.654
1989	11.163	10.360
1990	10.635	22.873
1991	4.427	8.339
1992	4.726	4.520

(Forrás: Romániai Statisztikai Évkönyv 1993 és KSH adatok, Magyarország bevándorlási statisztika 1994)

ROMÁNIÁBÓL A TÁRGYALT ÉVEK UTÁN már nem beszélhetünk tömeges exodusról, de a régió országainak egyenlőten fejlődése következtében ma is van és a jövőben is lesz innen folyamatos elvándorlás. Az erdélyi magyarság erre ösztönző okai még hosszasan létezni fognak, úgymint: a magyar nemzeti identitás vállalásának igénye, amely Romániában nem valósulhat meg; a romániai szakmai kiteljesedés perspektívátlanága; az ország káosz-szerű „fejlődésének” fájdalmas egzisztenciális következményei; az esetlegesen óhajtott néhány éves külföldi tanulás, munkavállalás adminisztratív nehézségei, valamint az egyén természetes mozgási, vándorlási ösztöne.

A kivándorlás olyan cselekvés, amely a szülőföld elhagyásával a migránsnak egzisztenciális bizonytalanságot és személyes elbizonytalanodást jelent. Mindezek értékvesztést és önértékelési zavarokat okoz(hat)nak. A jövő ismeretlensége, a kiszolgáltatottság, az új otthon- és otthonosság-teremtés intenzív önmagára figyelést követel meg a migránstól. Így előtérbe kerül az egyén „társadalmi én”-je, ami minden esetben szerepvállalást-szerep-elfogadást kíván tőle.

Magyarországra az utóbbi években átmenekült és törvényesen áttelepült erdélyiek olyan politikai-társadalmi környezetből jöttek, ahol magyarságuk vállalása és kisebbségi mivoltuk miatt naponta ki voltak téve a román állam elnyomó intézkedéseinek, valamint a többségi nemzet ellenséges megnyilvánulásainak. Számukra a migráció nemcsak a magyarság büszke és nyílt vállalásának szabadságát jelenti, hanem életlehetőségeik bővülését is. Emiatt szükségessé válik körükben a közelmúlt és a közeljövő tudatos értékelése, önmaguk helyének és szerepének keresése. Sajátos helyzetüket nehezíti az előre nem tervezett kettős megkülönböztetés megélése, miszerint Magyarországon „még” igen sokáig idegeneknek fognak számítani, akiknek kijár a

megkülönböztetés és a bizalmatlanság, ugyanakkor elhagyott hazájukban, az egykori szűkebb erdélyi régiókban — ahova hazajárnak kapcsolataik ápolása és érzelmi feltöltődésük végett — „már” idegennek tartják őket, olyanoknak, akik kivándorlásuk által elidegenedtek a nemzetiségi közösség lételemétől, az összetartásukat és a megmaradásukat szolgáló patriarchális értékrendszerből.

A MIGRÁNSI TUDATRA JELLEMZŐ, hogy a közelmúltat és a közeljövőt kissé túlértékeli, szintúgy elvándorlása szükségességét és annak elképzelt eredményeit. A jelent — amelyet állandóan migrációs helyzetek tesznek idegenné — megpróbálja elhanyagolni. Ez az életvezetés általában megnehezíti a biztonságérzetet adó tájékozódást a jelenben és a jövő lehetőségeinek a felismerésében, ill. azok kihasználásában. Mindezek miatt az emigránsoknak olyan tudatos stratégiát kell követniük, amely a nehézségeikből adódó fájdalmaikat visszaszorítja és az őket sújtó megkülönböztetést és a kirekesztő elítéltetést bagatellizálja. Igyekeznek, hogy önmagukat vonzónak mutassák és egy olyan öntúlértékeléssel is jutalmazták, melynek értelmében ők bizonyos vonatkozásaikban jobbak, hasznosabbak, mint a kibocsátó és a befogadó országaik környezete. Ezen folyamat indítékai összefüggnek a reájuk háruló és általuk vállalt társadalmi szerepeikkel.

A szerep (a státusz dinamikus része) a társadalmi életben való részvétel egyik meghatározott formája, amely ALLPORT szerint összefüggő rendszert tételez fel, és az egyén aktív és látens státuszán alapszik. (Allport, G. W., i. m. 204-205) Az előbbi a tényleges társadalmi-szakmai tevékenységgel függ össze, míg az utóbbi olyan, időnként kapcsolódó, szerepeket foglal magába, amelyek általában háttérben maradnak. A migrációval az egyén elbizonytalanodik a maga és a mások szerepei felől és ezért, és a kivándorlás okozta változások miatt rá van kényszerítve új szerepválasztásokra és szerepvállalásokra, amelyek involválják személyisége fontosabb összetevőit, attitűdjeit és értékviszonyait.

Az áttelepültek szerepkészleteinek fő meghatározói a kisebbségi milió sajátosságai és cselekvési lehetőségei voltak:

- a tevékenységre motiváló közösségi értékek;
- a főként érzelmekben megnyilvánuló sérelmi politizálásnak megfelelő befelé fordulás;
- a hatékony cselekvés normatív megfogalmazása.

A migráció után kénytelenek voltak a kisebbségi kollektív értékekre alapozott szerepeiket átértékelni és azokat a magyarországi igényekhez igazítani és egyéníteni.

Csoportos megjelenésük idején (1988-1990) Magyarországon a nemzeti tudat éppen erősödőben volt, és igény született a nemzeti történelem eseményeinek megértésére, ami mérhetetlenül megnövelte a határokon túl élő magyarok és így az áttelepült erdélyiek sorsa iránti érdeklődést. A nemzeti múlt

felértékelődésekor az érkező erdélyiek a trianoni események és azok következményeinek felidézői, élő felkiáltójelei lettek. A növekvő történelmi-társadalmi-politikai érdeklődés keretében az erdélyiek üldözöttsége a román totalitarisztikus politika által a két ország közéleti különbségeire is ráirányította a figyelmet. Így jelenlétük közvetve segített a magyarországi jelent értékelni és előtérbe hozni a társadalom megváltoztathatósága iránti reményt. A nemzeti érzések előtérbe kerülésekor az erdélyiek — akik a magyarságuk bátor vállalása miatt váltak üldözötté — pozitív példát jelentettek az anyaországiak nemzeti érzésének növeléséhez.

Ezért kezdetben az átmenekült erdélyieket hősöknek tartották, akik értelmi- és érzelmi mobilizációra készítetik az ország lakosságát, és annak tételes megértésére, hogy mi is történt Trianonban, milyen a totalitarista szocializmusban magyarnak lenni és maradni, illetve arra, hogy a határokon túl élő magyarok sorsának problémái az egész nemzetéi is. Így, a közvetlenül a magyar rendszerváltás küszöbén érkezett erdélyiek katalizátorai lettek a változás folyamatainak: mindenki velük foglalkozott, felgyorsították az intézmények, az alakuló politikai-társadalmi szervezetek artikulálódását. Már létező fórumok kerültek előtérbe az erdélyiekkel kapcsolatos megnyilvánulásaik által. Sorsukkal, beilleszkedési nehézségeikkel és a magyarországiak feléjük irányuló formális és informális segítségével sokat foglalkozott a sajtó és a könyvkiadás, így közvetve hatással voltak a sajtószabadság kiteljesedésére is.

ZUHATAGSZERŰ MEGJELENÉSE MIATT az erdélyiekkel kapcsolatos információval hamar telítődött a közvélemény. Az együttérzés csökkenéséhez az is hozzájárult, hogy az áttelepültek a feléjük irányuló segítséget kiszolgáltatottságuk és elkeseredettségük miatt gyakran természetesnek vették és ezért hálátlanak bizonyultak. Ezért olyan kép alakult ki róluk, mint akik többet kérnek és követelnek annál, mint amennyit adni tudnak a társadalomnak. Ugyancsak ekkor, az átjöttek nagy része versenytársá vált a hazaiak számára a munkaerő- és lakáspiacon, valamint a karitatív tevékenységek haszonélvezői között. A bevándorlók egyrészt elfoglalták a munkahelyeket, másrészt leszorították a béreket. A rendszerváltozás hozta nehézségek miatt a hazaiak számára is nagyon megnehezültek a munkához, lakáshoz jutás lehetőségei és egyre többen deklasszálódtak, és lettek a történelmi-politikai helyzet menekültjeiként versenytársai az Erdélyből menekülteknek. Ez megnövelte körükben a bűnbakkeresést és a belső ellenségkép iránti igényt — és az országba bevándorolt erdélyiek éppen megfeleltek ennek a mechanizmusnak.

A Romániában bekövetkezett változások miatt felértékelődött az Erdélyben otthonmaradók helytállása a magyar közvélemény szemében, és a nemrég még veszélyhelyzetből érkezett menekültek az erdélyi magyarság egységes bátor kiállásának az elárulói lettek.

ERDÉLYBEN A NORMATÍV JELLEGŰ ÉLETVEZETÉSI STRATÉGIA a domináns, ahol a helyben maradást, a helyhez kötődést azonosítják a morálisan helyessel, és ezt túlhangsúlyozzák, hogy az egyének mindennapi életének bizonytalanságát és remény nélkülségét így kompenzálják. A mitizált elemekkel telített normatív életvezetéshez való ragaszkodás ebben a paradigmában egyenlő a megbecsüléssel és az ettől eltérőnek az elítélésével. A romániai fordulat utánra remélt pozitív változások nem következtek be, sőt a helyzet káoszszerűsége miatt tovább nőtt az összetartás fontossága Erdélyben, így a mindezekkel szembe fordulók iránt is megnőtt az intolerancia. A közösség karizmatikus vezetői, pl. TÓKÉS László, SÜTŐ András, valamint más, a felelősséget átérző közszereplők is erősítették ezt a megítélést, amelynek az erdélyi magyar sajtó bő teret adott. Így Erdélyben a „prófétai düh” a kivándoroltak ellen szólt. Max WEBER szerint a „próféta” úgy akarja az általa képviselt program helyességét a közösségével elfogadtatni, hogy az azzal szembenálló jelenséget — Erdély esetében a kivándorlás következményeit — túldimenzionálja, s ezzel sokkolva hangsúlyozza az általa helyesnek minősülő magatartás — a helyben maradás — fontosságát. Így minősülnek árulóknak a szülőföld és a közös jövő elhagyói. Ezt a minősítést a magyarországiak is átvették.

A magyarországi rendszerváltás küszöbén és azt követően az addig csak időnként és csupán rejtett módon megnyilvánuló érdeklődés a határon túl élő magyarság iránt állandósult és intézményesült a tudományok (főleg a társadalomtudományok), a média és a legfelső politikai vezetés köreiben. Ennek az új nemzetpolitikai aktivitásnak új szereplőkre lett szüksége. Megfelelően ennek a szükségletnek, az áttelepült erdélyiek közül jó néhányan, főleg a társadalmi-politikai érdeklődésű értelmiségiek, már az intézményesülés kezdeti idejében betagozódtak a magyarországi szellemi életbe. A Romániára és az ott élő magyarságra vonatkozó információk begyűjtői és azok interpretátorai lettek, kútfők a politika és a média, valamint más, informális közegek Erdély-tematikai megnyilvánulásaihoz. Egyesek nemcsak ismerőivé és értő-magyarázóivá váltak az Erdély(ért)-politizálásnak, hanem résztvevői is; ezen tevékenység elméleti megalkotói, stratégiák és taktikák kidolgozói, az erdélyi érdekek kijárói és azoknak az össznemzeti politizálásba való beépítői, vagyis hídfők a két ország — Románia és Magyarország — közötti kapcsolatokhoz.

A szerepek megélésében, (főleg a „hős”, az „áruló”, a „hídfő” esetében) jellegzetesen megnyilvánul az erdélyi kisebbségi attitűd és a migránsi lelkeség kompenzációja. Amikor az erdélyi menekültek az irántuk megnyilvánuló nagyfokú érdeklődéssel szembesültek, az üldözött szerepét gyakran túlhangsúlyozták. Úgy érezték, áttelepülésük előtt eléggé megszenvedtek ahhoz, hogy joguk legyen élvezni a feléjük áramló szimpátiát, kikövetelni maguknak a megértést és a jótékonyági megnyilvánulásokat.

Tudatukban jelen voltak a családon belüli szocializáció útján szerzett Trianon-utáni traumák, amelyekre ráakódtak saját közelmúltjuk eseményei, tehát bennük élt az erdélyi magyarság közös története, amelyet túldimenzionáltak és időnként olyanok is hivatkoztak rá, akik őket ért konkrét üldözésről csak jogtalanul beszélhettek.

Ezen túlhangsúlyozásnak, véleményem szerint, nemcsak az anyaországiak a motiválói, akik csak az üldözöttekkel akartak együtt érezni és azokat akarták segíteni, hanem maga az erdélyi kisebbségi tudat is, amely megkülönböztető sajátosságaiból erényt, illetve előnyt farag, s annak érdekében mindent, így a vele történeteket is felnagyít.

AZ ÁRULÓVÁ MINŐSÍTÉS az Erdélyben élők megítéléseként került az anyaországiak értékelései közé. Az áttelepültek számára a magyarországiak megbélyegzése zavaróbb, mivel azt gyakrabban érzékelhetik, de az Erdélyben maradottak részéről fáj jobban. Az általam kérdezettek több ilyen helyzetről beszámoltak: „Nem tudok úgy hazamenni, hogy valaki ne kritizáljon”. — „Egyszerűen nem hajlandók otthon elhinni, hogy innen is éppen úgy lehet szeretni Nagyváradot, mint onnan.” — „Az a véleményük rólunk, hogy nem szólhatunk hozzá az ő dolgaihoz, pedig azokat távolabbról látva már jobban megértjük, mint ők”. — „Az a barátom tagadott meg, akinek a gyerekei már rég Magyarországon élnek. Rólam már nem akar tudni.” — „Akármennyit igyekszünk tenni az otthoniakért, mindig elégedetlenek velünk, azt mondják, hogy mi elhagytuk őket, pedig ez nem igaz.”

A kivándoroltak sorában a migráció időnként büntudatot ébreszt, ami az otthon maradottak negatív ítéletétől felerősítve szintén kompenzációt motivál. Saját lehetőségeiket túlértékelve úgy igyekeznek cselekedni, hogy minél többet tegyenek az Erdélyben maradottak céljainak megvalósításáért. Úgy értelmezik, hogy bizonyos „hatalmi helyzetben” vannak ahhoz, hogy ezt megtegyék, hogy irányíthatják, tanácsaikkal befolyásolhatják az anyaországiak támogatását. Így időnként túldimenzionálják azt, a néha talán jogos érzésüket, hogy kiszolgáltatott kisebbségi múltjuk miatt hajlamosabbak összmagyarságban gondolkodni, mint a magyarországiak és úgy ítélik meg, hogy azoknál átfogóbban látják a tennivalókat, tehát példát mutathatnak mindkét országbeli közösség irányába.

Azok, akiknek tevékenységében — állandóan vagy időnként — központi szerepe van Erdélynek, főleg a „hídfők”, felelősségtudattal nézik a feladatukat, és szerepeiket általában nem értékelik túl. Néha ők is úgy érzik azonban, hogy sokkal jobban ismerik a nemzet-nemzetrészt problematikáját azoknál, akiknek segítenek az információk szerzésében, azonosításában, szelektálásában és feldolgozásában. Egyéni megközelítéseiktől függően, Erdély jövőjéről gondolkodva, egy részük hivatkozik a múltra, a történelemre, mások csak a jelen figyelembevételével keresik a

jövőt, és eltérés mutatkozhat a megközelítés érzelmi, illetve racionális jellegét illetően is.

Így, hiába igyekeznek szigorúan a tények talaján maradni, azok akik mint a média Románia-, illetve Erdély-szakértői, avagy mint állami illetve civil szervezetek Erdély-felelősei élik a mediátori szerepet, az ellentétes attitűdöt képviselők szerint, pl. az érzelmi, illetve a racionális hozzáállást illetően túljátsszák a szerepüket.

Az áttelepültek, szerepeiknek megfelelően átértékelik erdélyiségük egyéni vonatkozásait, de mindenképpen úgy őrzik és ápolják erdélyi identitásukat, hogy ennek értékeit beépíthessék a nemzet (az össznemzet) jövőjébe. Így egy sajátos komp-helyzetet tesznek életstratégiájuk részévé, kiterjesztve a kisebbség kulturális hálóját — a sajátos erdélyi értékek tárházát — az anyaországra is. A Magyarországon erdélyiként vállalt szerepeik nem válnak más szerepeket kizáró jellegűvé, de befolyásolják egyéb szerep-megnyilvánulásait is, mert legalábbis látens módon, állandóan jelen vannak életükben. Ha az erdélyiek erdélyi szerepükben időlegesen hatástalanok is, értékorientált gondolkozásuk arra ösztönözheti őket, hogy a jövőben újra eljátsszák azt.

Az áttelepedetteknek Erdélyben a mikro-milió jelentette a hazát, a nemzetiségi diszkrimináció miatt az egész országot nem érezhették hazájuknak. Így nem is fejlődött ki körükben az a tágabb ragaszkodás Románia iránt, amely egy országhoz kötődő haza-élmény alapja lehet. A migránsok — akik elhagyták otthonukat — Magyarországon egy újabb és tágabb haza-otthon érzés dimenzióját alakítják ki. Hazát cserélve hazát találtak, és benne nemcsak otthont nyertek, hanem lelki hazát is, amelyben helyzetüket és szerepüket keresve otthonosságot és bizonyosságot akarnak találni. Annak a realitásnak, hogy Magyarországon még nem épültek be olyan mélyen a társadalomba, hogy hazának kijáró hévvel ragaszkodjanak az országhoz, nemcsak az idő az oka, hanem az eddigi életük totális hazaélményének a hiánya is. Így számukra a lelki haza elsőrendű szükségletté vált, az igazi hazaélmény pótlásaként. Ez az, amit a régi otthon(haza)-kép és a jelenlegi (haza)-nemzet közeledésének az építésében találnak meg. Ezen kapcsolatok éltetőiként és segítőiként vállalják a két ország közötti komp-helyzetet, amelyet szinte küldetésnek tekintenek — formális vagy informális, keretek között, állandó vagy alkalmi feladatként értelmezve. A kisebbségben élő erdélyi ember megszokta, hogy mindig úgy éljen, hogy sorsát, körülményeit a „helyzet-van” kényszere irányítsa, ezért a komp-helyzet számára sorsszerűnek felfogható kihívást jelent, amely a nagy-nemzeti közösség alakítására ösztönöz.

MAGYARORSZÁGON AZ ÁTTELEPEDETT ERDÉLYI mint a nemzet tagja akar státuszt vállalni, mert a nemzeti közösséghez való tartozás tevékeny vállalása fontosabb élményt ad számára mint egy esetleges szakmai-, társadalmi rétegbeli- avagy politikai pártbeli közösséggel való azonosulás. Így a

nemzethez való tartozást olyan fennköltén éli meg, hogy immár olyan közügyek iránt érez küldetéstudatot és felelősséget, amelyet össznemzeti jellegűnek ítél. Erdélyben már nem érezheti az otthonosságát, Magyarországon pedig még nem eléggé — ezért a nemzet társadalomlélektani értelemben vett egységében van otthon és időperspektívája a jelen és a jövő felé fordul. Így az áttelepedett erdélyi — emlékei, kötődései és vállalt össznemzeti felelőssége miatt — nem tud eltekinteni attól, hogy a poszt-migrációs életvezetésben továbbra is igazodjék az erdélyi jelen realitásaihoz is.

AKIK A KOMP-HELYZETHEZ SZÜKSÉGES SZEREPEKET tudatosan vállalták, úgy érzik, ehhez a közéleti tevékenységhez kompetenciával és egykori megszenvedett magyarságuk alapján erkölcsi tőkével is rendelkeznek. Mindezek elsősorban vonatkoznak az áttelepedett értelmiségiekre, akik számára a leginkább elmentmondásos a poszt-migrációs életvalóság. Erdélyben számukra a kisebbségi diszkrimináció általában politikai üldözöttséggel (vagy üldöztethetőséggel) és társadalmi-szakmai szerepeik ellehetetlenülésével járt együtt. A szakmai szerepeiket a magyar nyelvű intézményrendszer és az egyéni lehetőségek hiánya miatt nem tudták megvalósítani, a nemzetiségi közösségben vállalt vezetői-irányítói szerepeiket nem tudták mindig hatékony eredményekkel igazolni. Erdélyben számukra kevés lehetőséget kínált a kisebbségi sors, ezért a migráció után gyors helykereséssel igyekeztek szakmai és szellemi tőkájukat értékesíteni. Tevékenységük keretében népszerűsítették az értékorientált erdélyi értelmiség modelljét, aki a közösségéért mindig kész pozitív tettek végrehajtására. Bármennyire is sikeres azonban Magyarországon az erdélyi értelmiség, gyakorta szenved a régi közössége keretében kialakult szerepei hiányától. Régi otthonában a szellemi és morális elit modellje volt, fontos vezető tényező. Magyarországon ez megszűnt, és ez a hiányérzet is arra ösztönzi, hogy törekedjék otthonot találni a határon belüli és túli nemzetrészek közös ügyeiben.

Az áttelepült erdélyiek beilleszkedése hosszabb folyamat, amelyet a vállalt és a rájuk osztott társadalmi szerepek egymás utáni és egymás melletti megélése kísér. Az erdélyiek Magyarországra való áttelepedése összetett cselekedet, amelyben éppúgy munkál a célracionális (*in order to*) indíttatás — ami egy új, korszerűbb, több és jobb lehetőséget kínáló élet elérésének célja, mint az értékracionális (*because of*) motiváció —, ami esetükben a magyar nemzeti identitás szabad és teljes megélése és az igazi, a nagy nemzetbe való beépülés igénye. (CSEPELI Gy., 1987, i. m. 34. old.) Beépülésük, beilleszkedésük nem jelent asszimilációt, olyan fokú beolvadást, amely által megváltoznának — úgy integrálódnak, hogy identitásukat sajátos értékeiket megőrzik a magyarországi társadalomban.

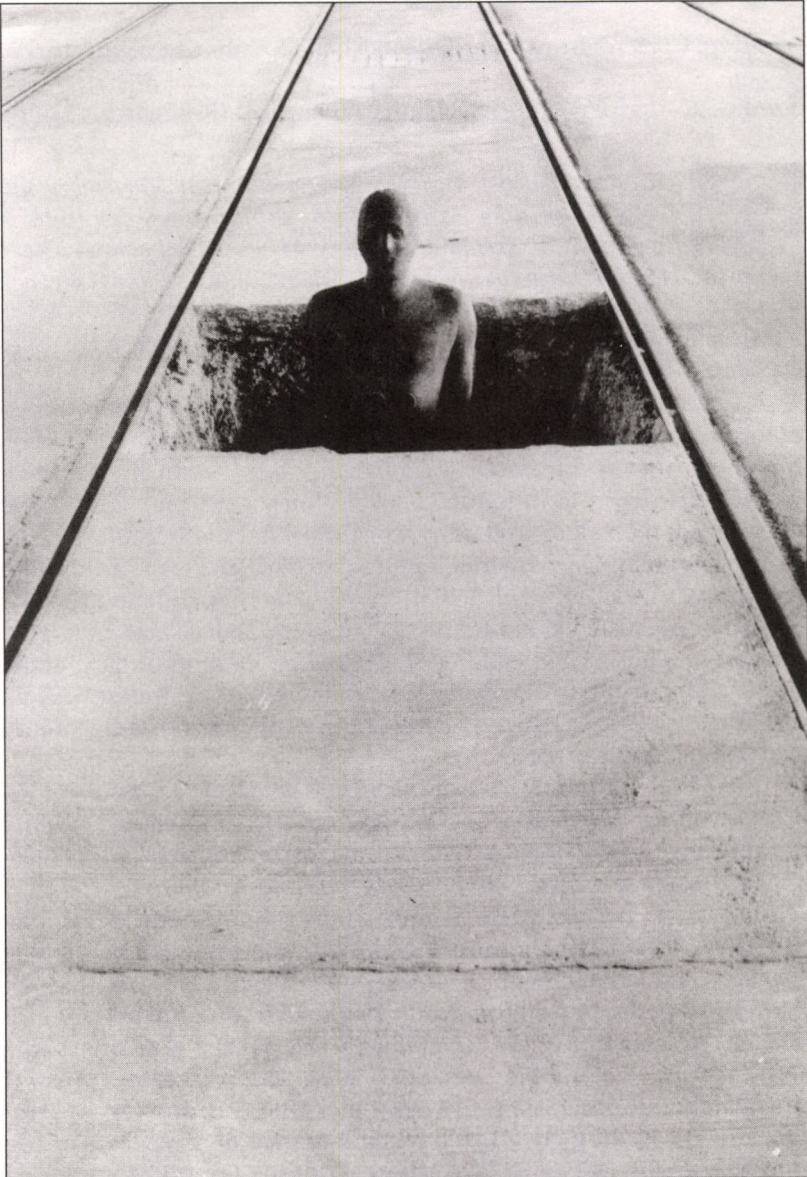
KURT LEWIN ELMÉLETE SZERINT az egyén a közösségben gyökerezik, ami a talajt jelenti élete számára, és aki kiválik belőle, éltető elemét is elveszíti. (Lewin, K., 1975, i. m. 197. old.) Ha ezt a gondolatmenetet követjük, a kivándorló is talajtalanná válik. A megállapítás azonban nem érvényes arra a Magyarországra áttelepült erdélyire, aki nem válik talajvesztetté, sőt az egykori erdélyi közösségi értékek hálóját kiterjeszti az Erdélyen túliakra is. Amikor új otthon-teremtése idején gyökereket ereszt, elfogadja a számára új egyéni és társadalmi klímát, abban helyet keres és talál magának, de olyat, amely összeegyeztethető azzal, hogy úgy szerethesse Magyarországot, hogy ne feledhesse Erdélyt.

SZAKÁTS Mara

Felhasznált irodalom:

- Allport, G. W.: *A személyiség alakulása*, Budapest, Gondolat, 1980.;
 Csepeli György: *Alfréd Schütz és a tudásszociológia*. In: Csepeli György-Papp Zsolt-Pokol Béla: *Modern polgári társadalomelméletek*, Budapest, Gondolat, 1987, 13-50 old.;
 Lewin, Kurt: *Csoportdinamika. Válogatás Kurt Lewin műveiből*, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1975.

CRITICAL MASS (KRITIKUS TÖMEG)/5